

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Yleistä luonnoksesta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta. Hallituksen esityksen tavoitteet ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaisia ja kannatettavia. Korkeakoulujen toimintavapauden lisääminen on kannatettavaa, mutta jatkuvan oppimisen vahvistaminen korkeakoulujen toiminnassa vaatii myös resursointia ja uusia ohjaustapoja. Yksin näillä esitetyillä muutoksilla tarvittavia tuloksia jatkuvan oppimisen edistämiseksi on vaikea nähdä saavutettavan. Ohjaus- ja rahoitusjärjestelmään myöhemmin tehtävillä uudistuksilla on keskeinen merkitys myös tämän esityksen tavoitteiden toteutumisen kannalta. Korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmien on välttämätöntä tukea jatkuvaa oppimista tulevaisuudessa nykyistä vahvemmin.

On erittäin tärkeää, että korkeakoulut uudistuvat ja kehittyvät toimintaympäristön muuttuessa. Lainsäädännön tulee mahdollistaa korkeakoulujen kehittyminen huomioimaan työelämän uudistuvat tarpeet entistä paremmin. EK:n näkemyksen mukaan korkeakoulujen opintotarjonta tulisi avata nykyistä laajemmin sekä tutkinto-opiskelijoiden että osaamistaan uudistavien tarpeisiin. Tämän tavoitteen suhteen esityksessä olisi voinut edetä rohkeammin. Laadukkaan tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi elinkeinoelämä ja yksilöt tarvitsevat kokonaan uudenlaista tarjontaa osaamisen päivittämiseen. Tutkintokoulutusta ei ole tarkoituksenmukaista käyttää merkittävässä määrin väylänä osaamisen päivittämiseen.

Jatkuva oppiminen

Korkeakoulujen tehtäviä koskevien pykälien uudistaminen korostamaan korkeakoulujen roolia jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamisessa on oikeansuuntainen, mutta riittämätön. Korkeakoulutuksen painopistettä on tutkintojen rinnalla siirrettävä aiempaa vahvemmin

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

4.9.2018

OKM/35/010/2018

joustavaan jatkuvaan oppimiseen. Esitys ei ole tällaisenaan riittävä askel jatkuvan oppimisen edistämiseen. Korkeakoulujen rahoitukseen ja ohjaukseen liittyvien lakimuutosten on tehtävä uudenlaisten jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamisesta korkeakouluille aidosti kannattavaa. EK on samaa mieltä esityksen kanssa siitä, että korkeakoulujen rahoituspohjaa on laajennettava jatkuvan oppimisen tarjonnan lisäämiseksi. Täydennyskoulutuksen ja tilauskoulutuksen lisäksi olisi syytä pohtia myös maksuasetuksissa säädettyjä avoimen opetuksen maksukattoja. EK kannattaa mallia, jossa avoimen opetuksen maksukattoja ei sovellettaisi maisterivaiheen opintoihin. Tämä toisi korkeakouluille kannusteen tarjota entistä enemmän jatkuvan oppimisen kannalta hyödyllisimpiä syventäviä opintoja myös muille kuin omille tutkinto-opiskelijoille.

Täydennyskoulutus

EK pitää täydennyskoulutusta koskevien pykälien selkeyttämistä tutkinnonosien tarjoamisesta täydennyskoulutuksena kannatettava muutoksena. EK on kuitenkin huolissaan yliopistojen täydennyskoulutuksen suosion huomattavasta vähentymisestä. Ilmiön syitä ei avata hallituksen esityksessä lainkaan. EK pitää tärkeänä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut tarjoavat työelämän tarpeita vastaavaa täydennyskoulutusta. Jatkuvan oppimisen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös korkeakoulujen täydennyskoulutustarjonnan lisäämistä. Suosion laskun syistä voisi olla tarpeen tehdä erillinen selvitys.

Tilauskoulutus

EK pitää tilauskoulutusta koskevaan sääntelyyn tehtyä esitystä askeleena oikeaan suuntaan. On vaikea arvioida, kuinka paljon kysyntää yrityksillä on kokonaisten tutkintojen hankkimiseen tilauskoulutuksena, sillä yritykset painottavat rekrytoinneissa tutkintojen sijaan osaamista. Siksi pelkkien tutkintojen lisäksi myös tutkinnon osia pitäisi pystyä tarjoamaan tilauskoulutuksena. Monissa tapauksissa kokonaisten tutkinnon sijaan tarve olisi pikemminkin yrityksen tarpeisiin räätälöidyille osaamiskokonaisuuksille. Tutkinnonosista koottu tilauskoulutus olisi mahdollista rakentaa vastaamaan yritysten tarpeita, ja tämä voisi kääntää täydennyskoulutuksen suosion uudelleen nousuun. Korkeakoulujen näkökulmasta tutkinnonosien tarjoaminen tilauskoulutuksena ei juurikaan poikkeaisi nykyisestä täydennyskoulutuksesta.

Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien lisäämisen kannalta olisi tärkeää pohtia tutkinnonosina tarjottavan täydennyskoulutuksen, avoimen opetuksen ja tilauskoulutuksen eroja ja yhtäläisyyksiä ja tarvetta tarkemmalle sääntelylle tai sääntelyn yhdenmukaistamiselle näiden välillä ja rajapinnassa.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

4.9.2018

OKM/35/010/2018

Ehdotettu säännös korkeakoulujen kiellosta järjestää tilauskoulutusta niissä tapauksissa, joissa on ilmeistä, että tilauskoulutuksella pyritään välttämään opiskelijavalinnat voi olla käytännön kannalta ongelmallinen. Osaamistarpeisiin vastaamisen kannalta tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen tarkoituksena on nimenomaisesti välttää korkeakoulujen yritysten näkökulmasta joustamattomat ja kankeat opiskelijavalinnat. Samalla on tärkeää varmistaa, että sukulaisuussuhde yrityksen omistajaan ei ole este täydennyskoulutukseen osallistumiselle, vaan este rajataan nimenomaisesti tapauksiin, joissa tarkoituksena on välttää valintakokeet. Olisi tarkoituksenmukaisempaa säännellä kiellosta käyttää tilauskoulutusta opiskelijavalintojen välttämiseen pykälän sijaan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa. Tämä mahdollistaisi tarkemman perustelun siitä, millaisissa tapauksissa korkeakoulu ei voisi järjestää tilauskoulutusta.

EK pitää tärkeänä, että esityksen perusteluissa on erikseen korostettu työntajan ja työntekijän mahdollisuutta sopia työntekijän sitoutumisesta määrääjäksi työnantajan palvelukseen, sekä korvausvelvollisuudesta tämän sopimuksen rikkomisesta. Henkilöstökoulutus on yritykselle aina huomattava investointi. Yrityksellä on oltava mahdollisuus velvoittaa yrityksen kustantamaan koulutukseen osallistunutta henkilöstöä korvaamaan koulutuskustannukset irtisanoutumisen yhteydessä.

Korkeakoulutukseen hakeutuminen

EK pitää tärkeänä, että yliopistojen kandi- ja maisterivaihe voitaisiin erottaa entistä vahvemmin toisistaan silloin, kun se on työelämän tarpeista ja näkökulmasta perusteltua. Rahoitus- ja ohjausjärjestelmän tulisi jatkossa tukea entistä paremmin tutkintojen työelämätarpeeseen vastaavuutta esimerkiksi laadullisen työllistymisen vahvemmalla painoarvolla.

Siirto-opiskelijat

Esitys siirto-opiskelijoiden valinnan joustavoittamisesta on hyvä ja kannatettava. EK pitää kuitenkin tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa uudistuksen vaikutuksia. Sinänsä järkevä korkeakoulun sisäisten siirtojen joustavoittaminen ei saa vaikeuttaa kohtuuttomasti siirtymistä korkeakoulujen välillä.

Yhteishaku/erillishaku

Väylä korkeakouluopintoihin tulee olla mahdollisimman sujuva, oli hakija sitten tuore ylioppilas, ammattiin valmistunut tai pidempään työelämässä ollut. Erillisvalintojen joustavoittamiseen liittyvät esitykset ovat EK:n näkökulmasta kannatettavia. Yhteishaun on tarkoituksenmukaista olla pääasiallinen väylä toisen asteen jälkeiseen opiskelupaikkaan hakeutumisessa. Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien lisäämisen

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

4.9.2018

OKM/35/010/2018

kannalta korkeakoulujen on kuitenkin kehitettävä erillisvalintoja. Myös jatkuvan haun pitää olla mahdollista, silloin kun korkeakoulu katsoo sen olevan tarpeen eri hakijaryhmien ja hakukohteiden tarpeiden huomioidmiseksi.

Ylempien tutkintojen tavoitteellisten suoritusaikojen joustavoittaminen

EK pitää ylempien tutkintojen tavoitteellisten suoritusaikojen joustavoittamista kansainvälisissä ohjelmissa kannatettavana muutoksena. Kansallisella sääntelyllä ei ole syytä vaikeuttaa korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä.

YAMK

EK näkee ylempien ammattikorkeakoulututkintojen hakukelpoisuuteen ehdotetut muutokset kannatettavina. Aikaisempi ehdoton vaatimus alemmasta korkeakoulututkinnosta ilman ammattikorkeakoulun omaa harkintamahdollisuutta on suomalaiselle järjestelmälle vieras. Ehdotettu muutos tukee esimerkiksi pitkän työuran vaativissa asiantuntijatehtävissä tehneiden opistoasteen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen.

Työkokemusvaatimusvaatimuksesta hakukelpoisuuden saavuttamiseksi ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin on pidettävä jatkossakin kiinni. Työelämässä tarvitaan jatkossakin sekä tiedesuuntautunutta että käytännönläheistä korkeakoulutusta. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen työkokemusvaatimus antaa tutkinnoilla omanlaisensa yliopistojen maisterikoulutuksesta poikkeavan profiilin.

Hankerahoitukset

Hankerahoitusten siirtäminen valtionavustuslain piiristä osaksi korkeakoulujen omia rahoitusjärjestelmiä on kannatettava ehdotus. Samalla on kuitenkin varmistettava, ettei hankerahoituksen siirtäminen osaksi korkeakoulujen rahoitusjärjestelmää vähennä perusrahoitusta vastaavalla tavalla.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka

Jouni Hakala
johtaja